

رابطه بین انسجام خانواده و میزان مسئولیت پذیری دانش آموزان دوره

متوسطه شهرستان پاکدشت استان تهران

سیمین سیری^۱، نرگس سیری^۲

The assessment of relationship between cohesion of family & responsibility instudent of Pakdasht

sirisimin, siri narges

Email: sirisimin@yahoo.com

چکیده

مطابق الگوی روانی اجتماعی اریکسون تشکیل هویت عمده ترین تکلیف دوره نوجوانی است در این دوره وی در جستجوی هویت بوده و یافتن پاسخهای کیست؟ نقش اودر جامعه؟ کودک است یا بزرگسال؟ توانایی او برای پذیرش نقش همسری یا سرپرست خانواده تا چه حد خواهد بود؟ و این جستجو فرایندی است که بر رفتار نوجوان تاثیر میگذارد و او در این مسیر بحرانی را تجربه میکند و باید سردرگمی نقش راحل و فصل نموده و تلاش کند تا به هویتی باثبات دست یابد و ناگزیر از پاسخگویی در حیطه ارزشها، شغل، تعاملات بین شخصی، نقش جنسیتی، مذهبی، و... و مواجهه با تغییرات جسمانی ناشی از بلوغ باشد همچنین امیال تازه ای در وی ظاهر شده که باید برای ارضاء شان اهداف تازه ای خارج از چارچوب کانون خانواده جستجو کند، انسجام مسئولیتها در بعد اجتماعی و عاطفی و تحکیم آن در فرد باید از سنین کودکی با عملکرد صحیح خانواده آغاز گردیده و در وی نهادینه شده باشد از ویژگی های خاص این سن تلاش برای استقلال از خانواده بوده اگر فرد مراحل قبل را به خوبی طی ننموده، فردی مسئول در برابر اعمال خویش نبوده و نشانی از وجود روابط درست بین فردی، سازش یافتگی و پختگی اجتماعی در وی پدیدار نخواهد شد.

کلمات کلیدی

انسجام، خانواده، مسئولیت پذیری، دانش آموزان متوسطه اول، نوجوان

مقدمه

یکی از ارزشمندترین آموزش هایی که می تواند سبب پیشرفت انسان ها شود، آموزش مسئولیت پذیری است مسئولیت پذیری یکی از نشانه رشد و اعتماد به نفس است که به شخص کمک می کند تا تصمیم های مناسب تری را اتخاذ کند

^۱ دبیر علوم تجربی کارشناسی ارشد آموزش بهداشت، دانشگاه تربیت مدرس
^۲ دبیر شیمی کارشناسی ارشد شیمی تجزیه، دانشگاه پیام نور واحد قم

کسانی که حس مسئولیت پذیری برخوردار هستند به موفقیت های روز افزون و پاداش های ناشی از آن دست خواهند یافت که این خود به افزایش اشتیاق در ارتباطات و یادگیری منجر خواهد شد .

مسئولیت پذیری نوعی نگرش اکتسابی است که از ابتدای زندگی (حدود سه سالگی به بعد) بتدریج ایجاد می شود . بنابراین والدین به عنوان نخستین متولی این امر بهتر است در ایجاد و رشد چنین حسی در فرزندان خود کوشش کنند . به طور کلی می توان گفت مسئولیت پذیری فرزندان بستگی زیادی به تجارب آنان در خانواده دارد. والدین به عنوان سرمشق و الگویی قوی می توانند خود با رفتاری حاکی از مسئولیت پذیری و با اتخاذ تدابیر آموزشی مناسب زمینه ی پرورش این حس را در فرزندان بوجود بیاورند . ایجاد این حس وقتی میسر خواهد بود که شرایط روحی و روانی کودکان را دریافته و تلاش کنیم موقعیت های مناسبی را برای قبول مسئولیت آنان فراهم کرده و انتظارات خود را متناسب با سن شان به طور دقیق و روشن بیان کنیم .

ضرورت ایجاد حس مسئولیت پذیری:

واضح است که داشتن فرزندان مسئول قبل از هر چیز در ایجاد فضای آرامش خانوادگی بسیار موثر خواهد بود . در حالیکه والدین می توانند در چنین فضای آرامی از داشتن تربیت فرزندان خود لذت ببرند . ولی داشتن حس مسئولیت پذیری بیش از هر چیز به نفع خود فرزندان ، چه در دوران کودکی و نوجوانی و چه در دوران بزرگسالی شان ، است .

مسئولیت پذیری در ایجاد احساسات و رفتارهای زیر موثر است :

- هدفمندبودن ، داشتن برنامه ریزی و تصمیم گیری های مناسب در زندگی
- گسترش ارتباطات مناسب با دیگران
- تقویت احساس عزت نفس و ایجاد آرامش
- احترام به خود و دیگران
- نظم و انضباط فردی و اجتماعی
- بهره گیری مناسب از شکست ها برای رسیدن به موفقیت های بعدی
- احترام به قانون از روی میل و استدلال ، نه فقط به خاطر ترس از تنبیه

روش های فرار از مسئولیت:

- گاه تعمداً خود را بی عرضه و ناتوان نشان می دهند تا کسی دیگر مسئولیت را به عهده بگیرد .
- امور محوله را به کندی انجام می دهند و مکرراً سوال می کنند .
- بعضی اوقات در ظاهر کار را انجام می دهند ولی در واقع با سپری کردن زمان یا کاری انجام نمی دهند یا ناقص به پایان می رسانند .
- برخی از کودکان یا نوجوانان به دنبال مواردی برای ایراد گرفتن از والدین می گردند تا با این کار از مسئولیت خود شانه خالی کنند .
- خود را به بیماری زدن نیز روشی است که گاه فرزندان از آن برای فرار از مسئولیت سود می جویند .
- گاهی خود را به فراموشی می زنند .
- در مواردی هم ممکن است والدین را متهم کنند که انتظارات خود را کامل و شفاف بیان نکرده اند . مثلاً : (به من نگفته بودی لباس ها را کجا بگذارم)

علل عدم مسئولیت پذیری فرزندان:

- پایین بودن اعتماد به نفس
- تنبلی
- انتظاری های بیش از حد از والدین از فرزندان

- شکست های متوالی و توأم با سرزنش اطرافیان
- عدم وجود الگو و مشوق موثر
- برخی اشتباهات که والدین مرتکب می شوند :
- توانایی های فرزندان خود را غلط ارزیابی می کنند (گاه کمتر و گاه بیشتر)
- وقتی فرزندان وظایف خود را انجام نمی دهند یا فراموش می کنند والدین آن کارها را انجام می دهند .
- وقتی فرزندان نمی توانند به خوبی از عهده کاری برآید صفاتی مثل بی عرضه ، بی مسئولیت ، دست و پا چلفتی و غیره را به آنان نسبت می دهند
- به منظور حفظ روابط دوستانه یا گاهی به بهانه درس ، بیشتر مسئولیت های فرزندان را به عهده می گیرند .
- توصیه هایی درباره مسئولیت پذیری
- کودکان و نوجوانان را در تصمیم گیری های خانوادگی مشارکت دهیم . برای اینکار مناسب است گاه جلسات خانوادگی ترتیب داده و برخی مشکلات و مسئولیت ها را مطرح کنیم تا به نظر همه اعضا خانواده برای حل آنها روش های مناسب انتخاب شود و هرکس عهده دار قسمتی از کار شود.
- از همان دوران کودکی با تشویق فرزندان به پذیرش احساساتشان به آنان بیاموزیم که مسئولیت احساسات خود را به عهده بگیرند. به عنوان مثال : به جای اینکه بگویند (او باعث عصبانیت من شد) بگویند: (من عصبانی شدم .)
- در دوران خردسالی (قبل از ۵ سالگی) اگر گاهی بچه ها خودشان مایلند در برخی کارهای بزرگترها شرکت کرده و کمک رسان باشند . با اتخاذ برخی مقدمات این اجازه را بدهیم و تشویقشان کنیم که مثلاً در جمع کردن وسایل کوچک سفره به مادر و دیگران کمک کنند .
- البته بهتر است در استفاده از تشویق و تنبیه زیاده روی نکنیم چرا که ممکن است از آن به بعد بچه ها فقط برای کسب منفعت یا فرار از مجازات ، کاری را انجام دهند . اگر اجازه دهیم گاهی فرزندان با عواقب و پی آمد رفتارهای خود مواجه می شوند ، دیگر نیازی نیست تا برای تمام کارهایی که دوست داریم انجام دهند ، پاداش دهیم وقتی پی آمد رفتار به نفع خودشان و دیگران باشد جنبه ی پاداش و اگر پی آمد منفی باشد ، جنبه تنبیه را خواهد داشت .
- گاه می توان از روش های خود تنظیم کننده ، بخصوص برای کودکان و نوجوانان فراموش کار و یا بهانه گیر استفاده کرد . به این صورت که با درج روزهای هفته بر روی یک برگه کاغذ از او بخواهیم هر بار وظیفه ی مشخصی را فراموش کرد و یا رفتار غیر مسئولانه ای از او سر زد در جدول روبروی روز مربوطه یک علامت بزند . بهتر است جدول در معرض دید باشد تا فرزندان حساب رفتارهای غیر مسئولانه ی خود را داشته باشد و با بررسی تعداد علامت ها طی روزهای متوالی از پیشرفت یا پسرفت خود مطلع شود .
- مناسب است مسئولیت کارهای فرزندان را به عهده ی خودشان بگذاریم . مثلاً تمیز کردن اتاق شخصی ویا درس خواندن کاری است که در واقع مسئولیتش با فرزندان است نه والدین ملی مشاهده می شود که برخی والدین بسیاری از وظایف مربوط به فرزندان را خود انجام می دهند . به عنوان مثال هنگام امتحانات دانش آموزان اغلب مشاهده می شود والدین بیش از دانش آموزان نگران امتحانات بچه ها بوده و حتی برای درس خواندن بچه ها جوایز مادی و مالی تعیین می کنند . شاید بهتر باشد اجازه دهیم گاهی آنان با پی آمد عدم پذیرش مسئولیت درس خواندن خود مواجه شوند .
- به یاد داشته باشیم ، هرگاه مسئولیتی به فرزندان محول کردیم حق انتخاب و اعمال سلیقه هم به آنان بدهیم تا با لذت و انعطاف بیشتری آن کار را انجام دهند در ضمن این کار به پرورش خلاقیت بچه ها کمک فراوانی می کند .
- بهتر است طبق یک قاعده ی منظم و از پیش توافق شده پول تو جیبی را پرداخت کنیم و چنانچه زودتر از زمان مقرر با اتمام پول مواجه شدند ، سریعاً نسبت به جبران آن اقدام کنیم تا در برابر مخارج خود احساس مسئولیت کنند .

- بد نیست گاهی رازی را با فرزندان کوچک خود در میان گذاشته و آنان را مسئول حفظ آن قرار دهیم .
- انتظارات خود از فرزندان را به طور شفاف و قابل فهم برای سن و سال آنان بیان کنیم و برای اطمینان از اینکه آیا انتظارات ما را درک کرده اند پرسش کنیم .
- پر توقعی بیش از حد شکست و احساس ناتوانی منجر خواهد شد و کم توقعی یا بی توقعی مسئولیت پذیری را کاهش می دهد .
- مهمترین نکته در پرورش مسئولیت پذیری آن است که ما خود به عنوان افراد بزرگسال الگوی مناسبی از یک انسان مسئولیت پذیر باشیم
- نوجوانان برای جر و بحث آمادگی کامل دارند، بهتر است به آنان مجال دهند که با ذکر عبارتی نظیر "نمی دانستم که انتظار دارید این قدر زود خانه باشم" از مباحثه و مجادله با شما خودداری کنند .
- به گزارش خبرگزاری مهر، پدران و مادران در هر مقطعی از زندگی فرزندان خود باید راهمایی را برای نشان دادن عشق و محبت به آنان، علاقه مندی به افکارشان و احترام به احساساتشان بیابند و هنگام نزدیک شدن نوجوانان به مرحله بلوغ و بزرگسالی ضرورت دارد نکته های زیر را کانون توجه قرار دهند.
- به منظور تحت انضباط درآوردن آنان، برای توصیف هر نکته به استدلال و منطق تکیه کنید. نوجوانان برای مجادله و مباحثه توانایی زیادی دارند. به همین دلیل تکیه بر استدلال و منطق هنگام مباحثه با آنان برای هدایت افکار و حفظ سلطه و اقتدارشان بسیار مفید و موثر است. لزومی ندارد که استدلال وسیع و عمیق باشد. دلایلی از قبیل "خیلی خطرناک است" یا "برای ما راحت نیست" یا "تکالیف زیادی داری که باید آنها را تمام کنی" کفایت می کند. در واقع او سخن بدون استدلال را "زورگویی" یا "دیکتاتوری" تلقی می کند.
- یقین حاصل کنید که فرزندان از اصول و مقررات مورد نظر آنها آگاه است؛ این کار به او اجازه نمی دهد که به بهانه "عدم آگاهی از مقررات" مسئولیت چیزی را نپذیرد و آن را به گردن دیگران نیندازد. از آنجا که نوجوانان برای جر و بحث آمادگی کامل دارند، بهتر است به آنان مجال دهند که با ذکر عبارتی نظیر "نمی دانستم که انتظار دارید این قدر زود خانه باشم" از مباحثه و مجادله با شما خودداری کنند.
- اصول و قواعد را در قالب قرارداد مطرح کنید؛ برای مثال فرزندان می توانند تا ساعت خاصی بیرون باشد، مشروط به این که مکان و شماره تلفن آنجا را به شما اطلاع دهد و از شما اجازه بگیرد. او می تواند رانندگی کند مشروط به این که بیش از دو نفر در اتومبیلش نباشند و یا صدای رادیو را بلند نکند. این قرارداد که حاوی امتیازات و مسئولیت هایی است باید کاملا روشن بوده و احتمال هرگونه بهانه تراشی و سو استفاده را نفی کند. به هر حال هر دو طرف باید درک کنند که چه معیارهایی مورد انتظار است. گاه لازم است که باید درک کنند که چه معیارهایی مورد انتظار است. گاه لازم است که قرارداد به روشنی به رشته تحریر در آید تا احتمال اختلاف و مشاجره درباره انتظارات و توافق های دو طرف از میان برود. به این ترتیب نوجوان مجال می یابد تا با رعایت این قرارداد مسئولیت پذیری خود را نشان دهد.
- نظم و ترتیب شما باید یک ارتباط منطقی نزدیک با بدرفتاری فرزندان برقرار کند. هدفشان آن است که به او بیاموزید مسئولیت عواقب اعمالشان را به عهده گیرد. چنانچه او از امکانات به نحو مطلوبی استفاده نمی کند، به او توصیه کنید مادام که گامهایی برای ترمیم اعمال نادرست و یا زیان هایی که به بار آورده بر ندارد نمی تواند دیگر بار از آن وسایل استفاده کند. به هر حال او باید مجددا اعتماد شما را جلب کند.
- تا حد امکان از تحسین برای ترویج رفتار خوب استفاده کنید. اعتماد کردن به بچه ها، بهترین تشویق برای آنان محسوب می شود زیرا مزایا و منفعتی را برایشان در پی دارد؛ شما می توانید پس از اعتماد، آزادی بیشتری را در اختیارش قرار دهید. اگر او در جایی که قرار است باشد حضور دارد در وقت مقرر به خانه می آید و آنچه را که متعهد به انجام آن است رعایت

می کند، آزادی عمل بیشتری را برایش قایل شوید. اعتما والدین بزرگترین حمایت عاطفی بچه به شمار می آید.
- برای نوجوانان "قرار دادمسئولیت" در نظر بگیرید. مسئولیت پذیری همیشه سخت و دشوار نیست. به علاوه ضمن داشتن مزایا و منافع متعدد به بچه تاکید می کند که توانا، قابل اطمینان و موثر است. مسئولیت باید به تدریج و در چند مرحله به نوجوانان سپرده شود. او باید اثبات کند که وقتش را تنظیم می کند و خرج و هزینه اش را تحت کنترل دارد و شما هم بکوشید در قبال این تعهد صمیمانه آزادی بیشتری را در اختیارش قرار دهید.

برای او شرح دهید که مسئولیت هایش ضامن امتیازهای اوست؛ به بیانی دیگر امکان بیرون رفتن با دوستان، استفاده از وسایل و امکانات گران قیمت اتومبیل، کامپیوتر و غیره و یا برپایی میهمانی در خانه و دعوت از همسالان باید در چارچوب قرار داد مسئولیت انجام پذیرد. برای مثال چنانچه رفتار معقولانه در خارج از خانه دارد و به موقع به خانه باز می گردد مجاز است بیرون برود. او می تواند از امکانات و وسایل خانواده استفاده کند مشروط به این که هنگام استفاده مراقب خودش و این وسایل باشد یا می تواند ضیافت برپا کند مشروط به اینکه مراقب باشد میهمانان به وسایل منزل آسیب نرسانند و پس از اتمام میهمانی همه چیز تمیز و نظیف شود.

-مسئولیت هایی را درباره مراقبت از بچه های کوچکتر، به نوجوانان محول کنید؛ همچنین می توان مسئولیت هایی را درباره بیرون بردن زباله، تمیز کردن حیاط و آب دادن و کوتاه کردن چمن ها به آنان واگذار کرد.

بنابراین با این برنامه ها می توانیم آنان را با مسئولیت هایشان در حال و آینده آشنا کنیم و می توانیم آنان را در تعدادی از تصمیم گیریهای خانوادگی نظیر برنامه روزهای تعطیل و یا برنامه غذایی دخالت دهیم مشروط به این که مسئولیت بیشتری را در قبال کمک به اعضای خانواده به عهده بگیرند. "قرارداد مسئولیت" حس مسئولیت پذیری را که بر اساس اطمینان پی ریزی می شود در نوجوانان قوام و استحکام می بخشد.

۲- روش تحقیق:

در این مطالعه توصیفی (از نوع همبستگی) ۴۰۸ دانش آموز مقطع متوسطه اول و دوم از شهرستانهای استان تهران منطقه پاکدشت مورد مطالعه قرار گرفتند دانش آموزان به شیوه تصادفی از مدارس مختلف انتخاب شدند مدارس ایران، اطهر، رسالت، شرافت، شهسوار لیست نمونه ها و جامعه آماری قرار گرفت. با استفاده از پرسشنامه انسجام خانواده برگرفته از کتاب آزمونهای روانشناختی دکتر ساعتچی انجام شده که این پرسشنامه شامل ۲۸ سوال بوده و با توجه به مقیاسها چنین نمره گذاری می شود: کاملاً موافقم=۵، نمره، موافقم=۴، نظری ندارم=۳، مخالفم=۲، کاملاً مخالفم=۱ امتیاز بندی میشود.

۲،۱- تعاریف عملیاتی و نظری متغیرها:

دانش آموز متوسطه: با تغییر نظام آموزش به سیستم ۶:۳:۳ و حذف دوره راهنمایی دانش آموزانی که پس از گذراندن پایه ششم وارد مقطع بعدی میشوند با عنوان متوسطه اول معرفی می گردند و سالهای بعدی تحصیلی به عنوان متوسطه دوم تعریف میگردد.

۲،۱،۱- تعاریف عملیاتی انسجام خانواده:

هر آزمودنی مجموع نمراتی که از پرسشنامه به دست می آورد حداکثر نمره قابل اکتساب ۱۴۰ و حداقل ۲۸ می باشد ۵۰ درصد بالای نمرات (بالاتر از نمره ۹۶) تحت عنوان انسجام بالا و ۵۰ درصد نمرات پایین (پایین تر از ۹۶) تحت عنوان انسجام پایین مطرح شده اند .

۲،۱،۲- تعاریف نظری انسجام خانواده:

خانواده کلمتی است که تحت تاثیر کنش متقابل اعضا و عناصر مختلف قرار میگیرد و مانند هر نظام اجتماعی دیگر نیازهایی اساسی دارد از جمله آن نیازهای اساسی احساس ارزشمندی، احساس امنیت فیزیکی، صمیمیت و وابستگی، احساس مسئولیت، نیاز به شادی و تایید و تصدیق و در نهایت انسجام خانوادگی میباشد (پراوشا، ۲۰۰۱)

۲،۴۱،۳- تعریف عملیاتی مسئولیت پذیری:

مجموع نمراتی که آزمودنی از پاسخنامه ۱ و ۲ دریافت میکند.

۲،۱،۴- تعریف نظری مسئولیت پذیری: یکی از فاکتورهای سلامت اجتماعی به شماررفته و شامل مشارکت

اجتماعی، مسئولیت پذیری اجتماعی نیز میشود.

عملکرد و فعالیتهای نیروی انسانی که در جهت اجرای وظایف و مسئولیتهای، محوله بیشترین کار آیی را داشته

باشد (جمالی فر ۱۳۸۲)

مجموع رفتارهایی که فرد مرتبط با مسئولیتهای خویش باید نشان دهد (فتحی آذر ۱۳۸۱)

۲،۲- نحوه نمره دهی و تفسیر نتایج پرسشنامه:

۵۰ درصد بالای نمرات (بالاتر از نمره ۹۶) تحت عنوان انسجام بالا و ۵۰ درصد نمرات پایین (پایین تر از ۹۶) تحت عنوان

انسجام پایین مطرح شده اند حداکثر نمره قابل اکتساب ۱۴۰ و حداقل ۲۸ می باشد مطالعه تحقیقاتی رضویه و سامانی (۱۳۷۹) در

رابطه با مقیاس بر اساس ۸ عامل (همبستگی با پدر، مادر، مدت تعامل، مکان، تصمیم گیری، ارتباط عاطفی، روابط زناشویی و رابطه

والدین با فرزندان) حاکی از کفایت این مقیاس برای ارزیابی همبستگی فرد با والدین بود.

۲،۳. ابزار:

با استفاده از پرسشنامه انسجام خانواده برگرفته از کتاب آزمونهای روانشناختی دکتر ساعتچی انجام شده که این

پرسشنامه شامل ۲۸ سوال از کتاب فوق الذکر دکتر ساعتچی چنین نمره گذاری می شود: کاملاً

موافقم=۵ نمره، موافقم=۴، نظری ندارم=۳، مخالفم=۲، کاملاً مخالفم=۱ امتیاز بندی میشود.

۲،۴- تفسیر و نمره گذاری پرسشنامه:

برای بررسی میزان مسئولیت پذیری از پرسشنامه مهارتهای زندگی دکتر ساعتچی که در کتاب آزمونهای روانشناختی

چاپ شده است استفاده نموده ایم که شامل ۱۴۴ سوال بوده و ۱۹ خرده مقیاس را تشکیل می دهد ولی تعداد ۴ سوال به نشان

دادن مسئولیتهای شخصی اختصاص داده شده است که مورد استفاده قرار داده ایم. برای سنجش میزان مسئولیت پذیری در

منزل نیز از سوالات پرسشنامه منیره کردلو کارشناس ارشد مشاوره که در سال ۱۳۸۹ تهیه و هنجاریابی شده است بهره گرفته

ایم. (مسئولیتهایی که روزانه فرد در منزل برعهده دارد شامل ۹ مورد است و حداقل امتیاز ۰ و حداکثر ۹ خواهد بود:

۱- نظافت منزل

۲- خرید

۳- شستشوی وسایل

۴- نگهداری خواهر یا برادر کوچکتر

۵- مشارکت در تصمیم گیری های خانواده

۶- آماده نمودن وسایل سفر

۷- پذیرایی از مهمان

۸- پختن غذا

۹- کمک درسی به سایر اعضای خانواده

۲،۵- یافته ها:

تحلیل های آماری که در این فصل انجام شده اند، شامل «تحلیل توصیفی» و «تحلیل استنباطی» داده های بدست

آمده در رابطه با بررسی تاثیر انسجام خانواده بر میزان مسئولیت پذیری دانش آموزان می باشد.

۳- تحلیل توصیفی داده ها

جدول ۱: محاسبات آماری متغیرهای مسئولیت پذیری، انسجام خانواده

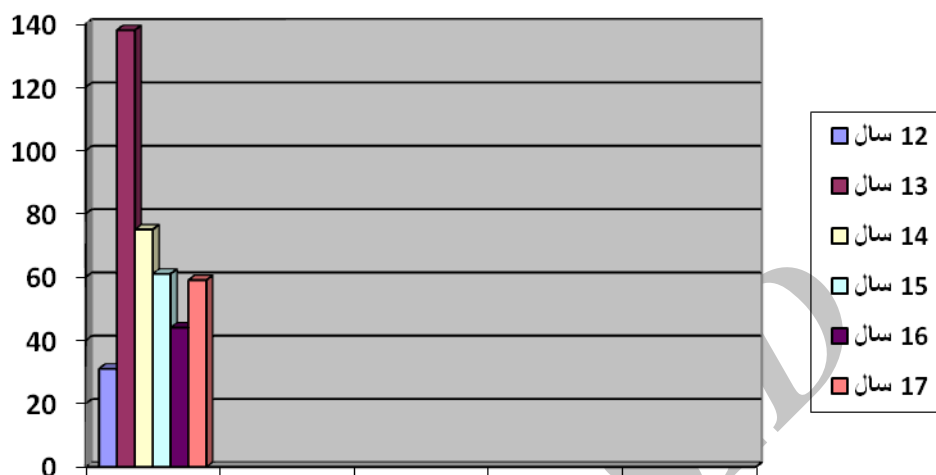
انحراف معیار	میانگین	بیشترین مقدار	کمترین مقدار	تعداد نمونه	
3.408	14.47	24	0	408	مسئولیت پذیری ۱
2.274	3.63	10	0	408	مسئولیت پذیری ۲

جدول ۲: محاسبات آماری سن دانش آموزان

انحراف معیار	میانگین	بیشترین مقدار	کمترین مقدار	تعداد نمونه	
1.560	14.31	17	12	408	سن

جدول ۳: توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب سن

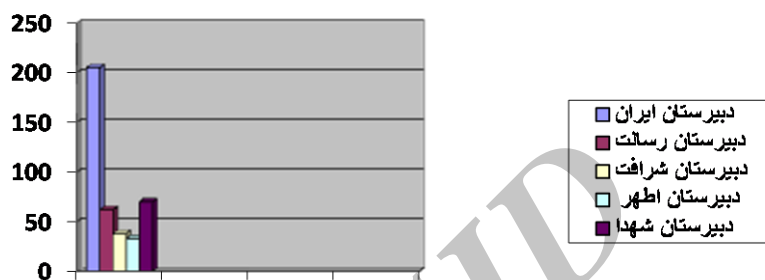
درصد فراوانی تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	
7.6	7.6	31	۱۲ سال
41.4	33.8	138	۱۳ سال
59.8	18.4	75	۱۴ سال
74.8	15.0	61	۱۵ سال
85.5	10.8	44	۱۶ سال
100.0	14.5	59	۱۷ سال
	100.0	408	جمع

نمودار ۱- توزیع فراوانی دانش آموزان برحسب سن

جدول ۴: توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب مدرسه

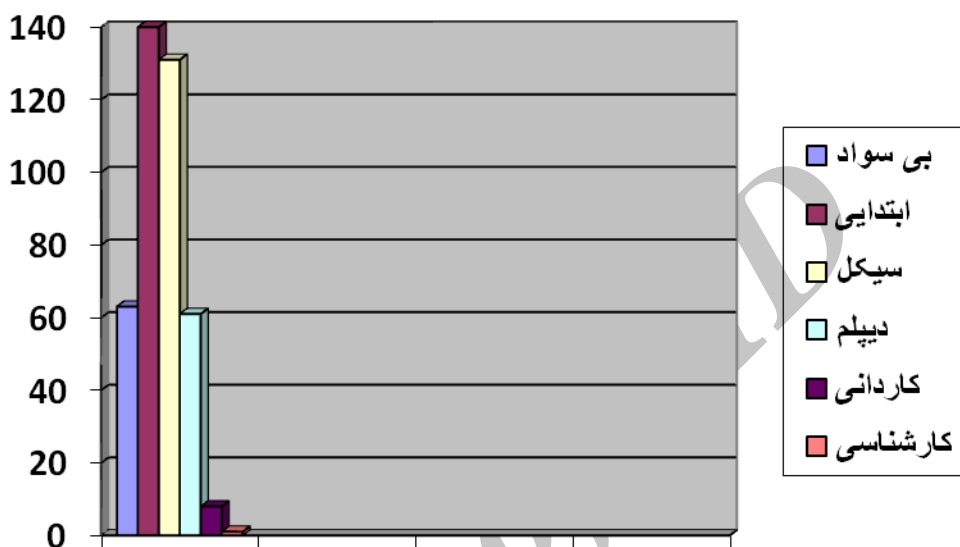
درصد فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	
50.2	50.2	205	دبیرستان ایران
65.4	15.2	62	دبیرستان رسالت
74.8	9.3	38	دبیرستان شرافت
82.8	8.1	33	دبیرستان اطهر
100.0	17.2	70	دبیرستان شهدا
	100.0	408	جمع

نمودار ۲ - توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب مدرسه

جدول ۵: توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب تحصیلات پدر

درصد فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	
15.6	15.4	63	بی سواد
50.2	34.3	140	ابتدایی
82.7	32.1	131	سیکل
97.8	15.0	61	دیپلم
99.8	2.0	8	کاردانی
100.0	.2	1	کارشناسی
	99.0	404	جمع
	1.0	4	داده های گمشده
	100.0	408	جمع

نمودار ۳ - توزیع فراوانی دانش آموزان برحسب تحصیلات پدر

جدول ۶: توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب تحصیلات مادر

درصد فراوانی تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	
17.5	17.4	71	بی سواد
53.2	35.5	145	ابتدایی
74.6	21.3	87	سیکل
98.8	24.0	98	دیپلم
99.5	.7	3	کاردانی
100.0	.5	2	کارشناسی
	99.5	406	جمع
	.5	2	داده های گمشده
	100.0	408	جمع

نمودار ۴ - توزیع فراوانی دانش آموزان برحسب تحصیلات مادر

جدول ۷: توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب شغل پدر

درصد فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	
30.4	29.9	122	کارگر
35.9	5.4	22	کارمند
90.0	53.2	217	آزاد
90.5	.5	2	فرهنگی
94.0	3.4	14	فوت شده
95.8	1.7	7	بازنشسته
100.0	4.2	17	بیکار
	98.3	401	جمع
	1.7	7	داده های گمشده

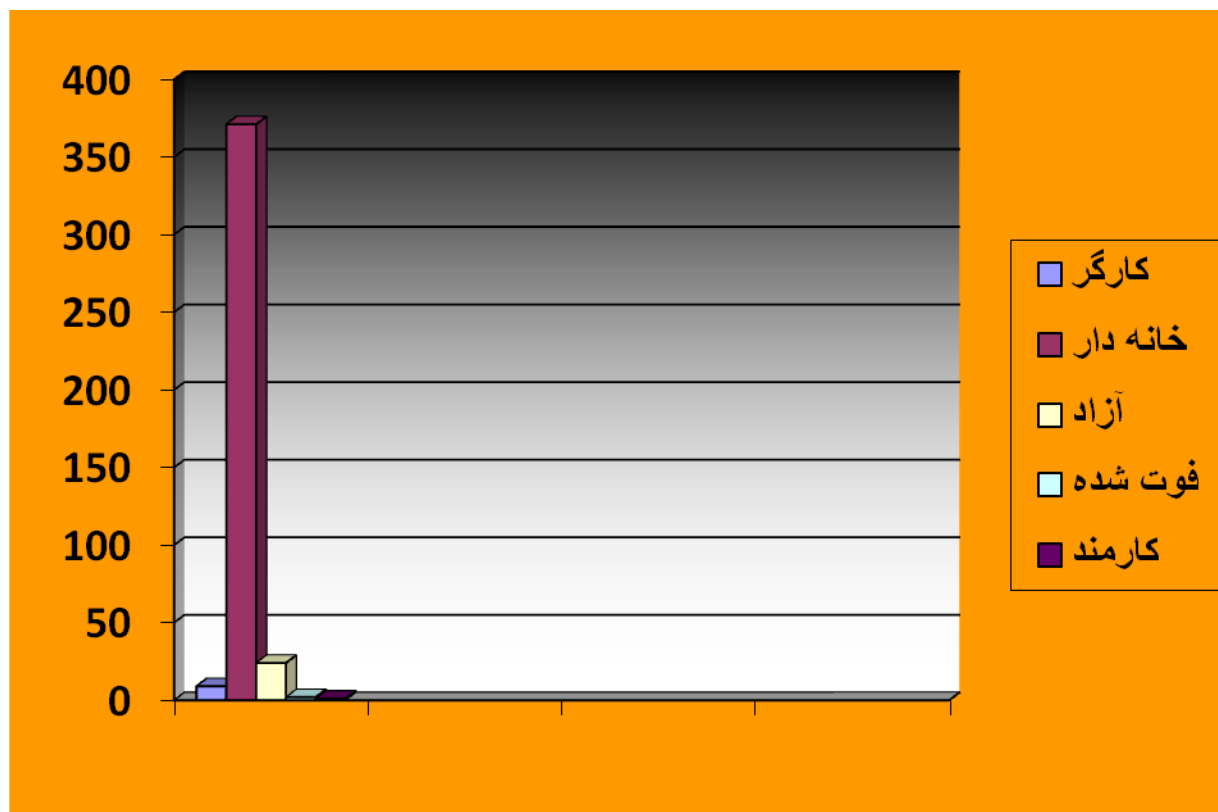
	100.0	408	جمع
--	-------	-----	-----

نمودار ۵- توزیع فراوانی دانش آموزان برحسب شغل پدر

جدول ۸: توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب شغل مادر

درصد فراوانی تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	
2.2	2.2	9	کارگر
93.4	90.9	371	خانه دار
99.3	5.9	24	آزاد
99.7	.4	2	فوت شده
100.0	.2	1	کارمند
	99.8	407	جمع
	.2	1	داده های گمشده
	100.0	408	جمع

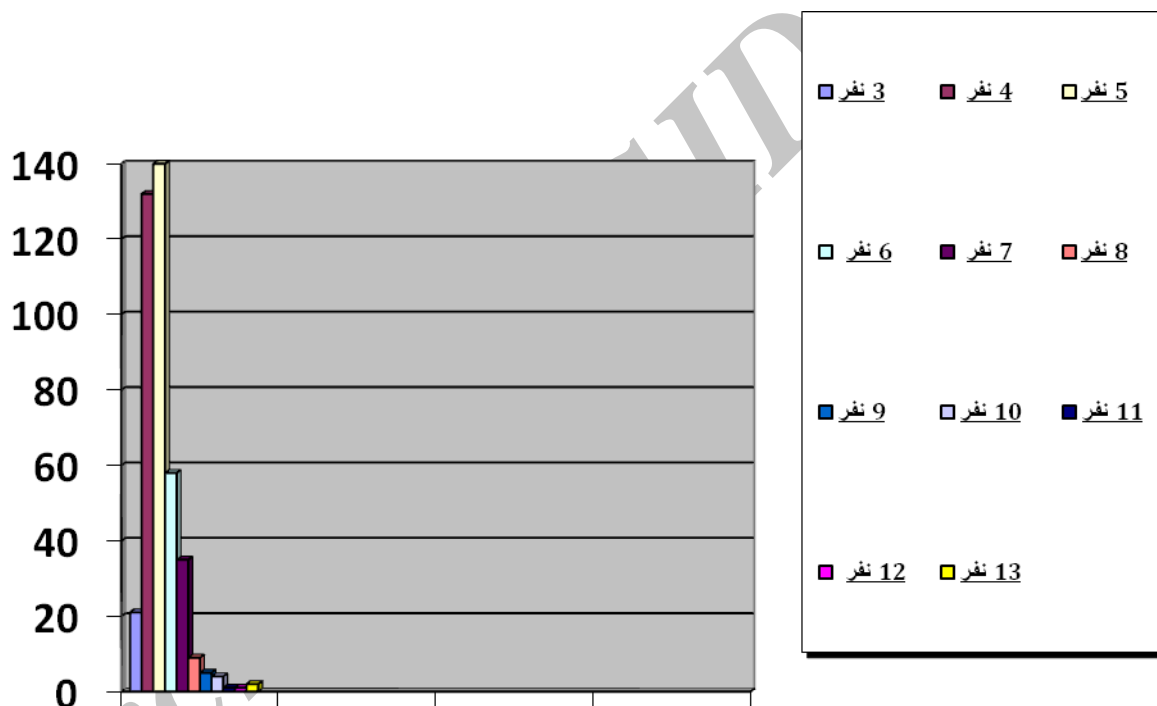

نمودار ۶ - توزیع فراوانی دانش آموزان برحسب شغل مادر
جدول ۹ : توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب تعداد خانوار

فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی	نفر
۲۱	۵.۱	۵.۱	۳ نفر
۱۳۲	۳۲.۴	۳۷.۵	۴ نفر
۱۴۰	۳۴.۳	۷۱.۸	۵ نفر
۵۸	۱۴.۲	۸۶.۰	۶ نفر
۳۵	۸.۶	۹۴.۶	۷ نفر
۹	۲.۲	۹۶.۸	۸ نفر
۵	۱.۲	۹۸.۰	۹ نفر
۴	۱.۰	۹۹.۰	۱۰ نفر

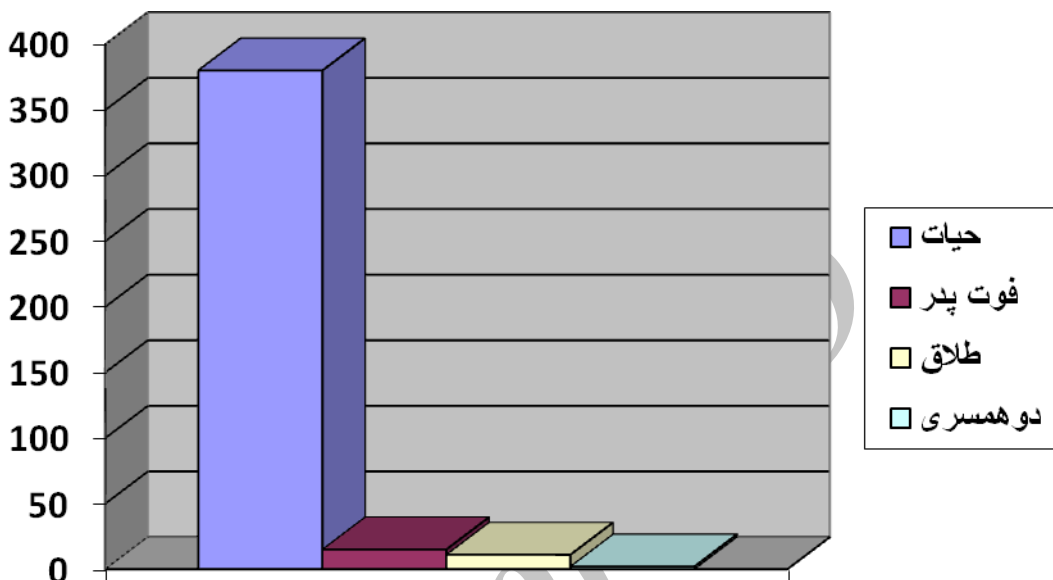

99.3	.2	1	۱۱ نفر
99.5	.2	1	۱۲ نفر
100.0	.5	2	۱۳ نفر
	100.0	408	جمع

نمودار ۷- توزیع فراوانی دانش آموزان برحسب تعداد خانوار
جدول ۱۰: توزیع فراوانی دانش آموزان بر حسب حیات و زندگی

درصد فراوانی تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	
93.1	93.1	380	حیات
96.8	3.7	15	فوت پدر
99.5	2.7	11	طلاق
100.0	.5	2	دو همسری
	100.0	408	جمع

نمودار ۸ - توزیع فراوانی دانش آموزان برحسب حیات و زندگی

۶- تحلیل استنباطی داده ها

برای بررسی اینکه آیا انسجام خانواده با مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه معنادار دارد و این فرضیه که بین سطح تحصیلات والدین و مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه معنادار دارد یا خیر و از ضریب همبستگی پیرسن استفاده نموده ایم. فرضیه ۱-۶:

انسجام خانواده با مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه معنادار دارد.

فرضیه H_0 : انسجام خانواده با مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه معنادار ندارد.

فرضیه H_1 : انسجام خانواده با مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه معنادار دارد.

جدول ۱۱: ضریب همبستگی پیرسن

متغیر اول	متغیر دوم	همبستگی	سطح معنی داری	نتیجه آزمون
انسجام خانواده	مسئولیت پذیری دانش آموزان	.۱۲۹	۰,۰۰۹	پذیرفته شد

با توجه به خروجی بدست آمده از SPSS و نتایج بدست آمده از همبستگی پیرسن در می یابیم که چون p-value

بدست آمده برابر ۰/۰۰۹ است و از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین نتیجه می گیریم که در سطح $\alpha=0/05$ فرض H_0 رد می شود و فرض H_1 پذیرفته میشود یعنی بین انسجام خانواده با مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه ی معناداری وجود دارد، ضریب همبستگی (R) برابر ۰/۱۲۹ است ما می دانیم هر چه ضریب همبستگی به یک و منفی یک نزدیک تر باشد رابطه دو متغیر قوی تر و هرچه این عدد به صفر نزدیکتر رابطه دو متغیر ضعیف تر می باشد و مثبت بودن این مقدار یعنی دو متغیر رابطه مستقیم دارند

یعنی با زیاد شدن یکی دیگری هم زیاد می شود و با کم شدن یکی دیگری هم کم می شود پس این دو متغیر رابطه مستقیم دارند و این یعنی انسجام خانواده بر مسئولیت پذیری دانش آموزان تاثیر مثبت دارد و هر چه انسجام خانواده بیشتر باشد مسئولیت پذیری فرزندان خانواده بیشتر خواهد شد و برعکس. (جدول ۱)

۷-تحلیل استنباطی داده ها

برای بررسی اینکه آیا انسجام خانواده با مسئولیت پذیری دانش آموزان، و سطح تحصیلات والدین دانش آموزان رابطه معنادار دارد یا خیر از ضریب همبستگی پیرسن استفاده نموده ایم.

۷،۱-فرضیه ۱

انسجام خانواده با مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه معنا دار دارد.

فرضیه H0: انسجام خانواده با مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه معنا دار ندارد.

فرضیه H1: انسجام خانواده با مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه معنا دار دارد.

جدول ۱۱: ضریب همبستگی پیرسن

متغیر اول	متغیر دوم	همبستگی	سطح معنی داری	نتیجه آزمون
انسجام خانواده	مسئولیت پذیری دانش آموزان	.۱۲۹	۰,۰۰۹	پذیرفته شد

با توجه به خروجی بدست آمده از SPSS و نتایج بدست آمده از همبستگی پیرسن در می یابیم که چون p-value بدست آمده برابر ۰/۰۰۹ است و از ۰/۰۵ کمتر است، بنابراین نتیجه می گیریم که در سطح $\alpha=0/05$ فرض H_0 رد می شود و فرض H_1 را می پذیریم یعنی بین انسجام خانواده با مسئولیت پذیری دانش آموزان رابطه ی معنا داری وجود دارد، ضریب همبستگی (R) برابر ۰/۱۲۹ است ما می دانیم هر چه ضریب همبستگی به یک و منفی یک نزدیک تر باشد رابطه دو متغیر قوی تر و هر چه این عدد به صفر نزدیکتر رابطه دو متغیر ضعیف تر می باشد و مثبت بودن این مقدار یعنی دو متغیر رابطه مستقیم دارند یعنی با افزایش یکی دیگری هم زیاد می شود و با کاهش آن دیگری هم کم می شود پس این دو متغیر رابطه مستقیم دارند و این یعنی انسجام خانواده بر مسئولیت پذیری دانش آموزان تاثیر مثبت دارد و هر چه انسجام خانواده بیشتر باشد مسئولیت پذیری فرزندان خانواده بیشتر خواهد شد و برعکس. (جدول ۱۱)

۷،۲-اعتبار و روایی پرسشنامه :

ضریب آلفا برای کل مقیاس ۰/۹۰ و پایایی کل ۰/۷۹ گزارش شده است ضریب همسانی درونی مقیاس ۰/۸۵ و آلفای کرونباخ ۰/۷۹ و ضریب پایایی با روش باز آزمایی نیز ۰/۸۰ گزارش شده است.

در پژوهش کرباسی نیز ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۰ و برای دو عامل انسجام با مادر و انسجام با پدر ۰/۸۶ بود و ضریب پایایی به روش باز آزمایی با فاصله زمانی یک هفته بر روی ۲۸ نفر برابر ۰/۸۴ (باسطح معناداری P کمتر از ۰/۰۱ و برای کل مقیاس با سطح معناداری P کمتر از ۰/۰۱ برای انسجام با پدر بدست آمد.

دو پرسشنامه انسجام خانواده و مسئولیت پذیری در کلاس درس در اختیار آزمودنی ها قرار گرفت و پس از پاسخ دهی با استفاده از نرم افزار SPSS و روشهای آماری ضریب همبستگی پیرسون و آزمونهای آماری در سطح معناداری $P \leq 0/05$ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها: تحلیل های آماری که در این فصل انجام شده اند، شامل «تحلیل توصیفی» و «تحلیل استنباطی» داده های بدست آمده در رابطه با بررسی تاثیر انسجام خانواده بر میزان نگرش جامعه مورد نظر به مسئولیت پذیری و نیز میزان

دانش آموزان مسئولیت پذیری در منزل می باشد. (در اینجا میزان مسئولیت پذیری با دو شماره ۱: برگرفته از پرسشنامه مهارت‌های زندگی و شماره ۲ مربوط به پرسشنامه خانم کردلو مشخص گردیده است.

۷،۳- بررسی داده های دموگرافیک:

میانگین سن آزمودنی ها ۱۴/۳۱ و کمترین ۱۲ و حداکثر ۱۷ سال بوده است. بیشترین فراوانی از نظر سن ۱۳ سال با فراوانی ۱۳۸ و درصد فراوانی ۳۳/۸ و کمترین ۱۲ سال با فراوانی ۳۱ و درصد ۷/۶ را به خود اختصاص داده است. از نظر تحصیلات پدر بیشترین سطح مقطع ابتدایی بوده ۱۴۰ نفر فراوانی و درصد ۳۴/۳ و مادر از بعد تحصیلات ۱۴۵ بیشترین فراوانی رداشته که باز هم در مقطع ابتدایی بوده و به ترتیب بیشترین تحصیلات پدر یک مورد کارشناسی و درصد فراوانی ۲/۰ و مادر ۲ مورد لیسانس با ۵/۰ درصد فراوانی بوده است که این نشان از سطح تحصیلات پایین والدین اکثر دانش آموزان دارد. بیشترین مشاغل پدران را آزادبا ۲۱۷ نفر فراوانی (۵۳/۲) و کمترین رفروانی مربوط به والدین فرهنگی ۲ نفر و درصد فراوانی ۰/۵ بوده است. تعداد ۱۴ نفر پدر فوت شده و ۲ نفر مادر فوت شده اند. بیشترین شغل مادران را خانه دار (۳۷۱ نفر- ۹۰/۹ درصد) تشکیل می دهند .

از نظر بعد خانوار حداقل تعداد افراد خانواده ۳ نفر و حداکثر ۱۳ نفر بوده است و بیشترین فراوانی اعضاء خانواده ۵ نفر (۱۴۰ فراوانی- ۳۴/۳ درصد) می باشد. تعداد مطلقه ۱۱ نفر که ۲/۷ درصد فراوانی را به خود اختصاص داده است. نمرات آزمودنی ها در پرسشنامه ها:

دو پرسشنامه مورد استفاده ما مربوط به مهارت‌های زندگی پروفسور ساعتچی بود که با مسئولیت پذیری مشخص شده و میزان مسئولیت پذیری فردی در منزل با عدد ۲ مشخص گردیده است. (جدول) در مورد اولی حداقل نمره ۰ و حداکثر ۲۴ بوده و میانگین ۱۴/۴۷ و دومی با کمترین نمره ۰ و بیشترین نمره ۱۰ میانگین ۵ را به خود اختصاص داده است. ۸- بحث:

خانواده با فراهم نمودن رابطه نزدیک و مثبت می تواند نقش موثری بر ارتقاء بهداشت روانی افراد داشته باشد طبق یافته های حقیقتیان و همکاران که با عنوان پژوهش تاثیر روابط خانوادگی بر بهداشت روانی فرزندان در شهر اصفهان انجام شد یافته ها حاکی از آن بود که روابط خانوادگی سازنده تاثیر معنادار و مثبتی بر سلامت روانی افراد داشتند ($\alpha=0/63$) نتایج این مطالعه نشان داد که متغیرهای اساسی در خانواده های همگن و همسو تاثیر مثبت شایانی بر سلامت فرزندان دارد بنابراین لازم است که خانواده ها تلاش کنند چنین ارتباطات مثبتی در خانواده ایجاد نمایند همانطور که در سایر گروه ها نیز ارتباطات مثبت بین سلامت روان و روش کار همگن در مدارس برای دانش آموزان وجود دارد. لازم به ذکر است که آنان برای سنجش روابط خانوادگی از شش شاخص استفاده نمودند که یکی از آنها انسجام خانواده بود. بسیاری از کودکان و نوجوانان در خلال زندگی خود ممکن است دچار مشکلات عاطفی و رفتاری شوند و این اختلال ها خود را به گونه های متفاوت از جمله شکست تحصیلی، طرد شدگی اجتماعی، ضعف عزت نفس نشان دهند و یا در برقراری ارتباط با همسالان و بزرگسالان و مراجع قانونی دچار مشکل شوند. بر اساس برخی بررسی های تجربی مشخص شده که از ۳ تا ۲۵ درصد دانش آموزان در سنین مدرسه از بیماریهای روانی جدی نظیر افسردگی شدید، افکار انتحاری، روان پریشی^۳ و مشکلات وخیم توجه یا اختلال وسواسی جبری^۴ رنج می برند. اختلافات خانوادگی، عدم توجه کافی والدین به فرزندان و مانند آنها اثرات منفی بر بهداشت روانی آنها دارد. از طرفی روابط صمیمانه، انسجام و همدلی، مشارکت و اعتماد میان اعضای خانواده اثرات مثبت و پایداری می تواند بر سلامت روانی فرزندان داشته باشد. آخوندی و حقیقتیان دریافتند که خانواده بر تعیین هویت جوانان تاثیر بسزایی دارد روابط خانوادگی نزدیک و حمایت کننده به مثابه نوعی ذخیره و سرمایه ای است که اعضاء را در رسیدن به اهداف خود یاری میکند در حالی که روابط خانوادگی ضعیف و

³Psychosis

⁴Obsessive-compulsive disorder

انزو اغلب منجر به آثار روانی مخرب در فرد میشود. مشارکت، انسجام و نظارت از مولفه های روابط اجتماعی خانوادگی هستند که طبق یافته های حقیقتیان انسجام خانواده پس از اعتماد و مشارکت به عنوان سومین عامل موثر بر سلامت روان از بالاترین ضرایب همبستگی با سلامت روان برخوردار بوده اند. اما باید تاکید نمود که خانواده هایی با انعطاف پذیری بیشتر میتوانند انسجام بیشتری در خانواده ایجاد نموده و ارتباط بین اعضای آن را تسهیل نماید. در حالی که در خانواده های غیر منعطف، شاهد چالشها و مقاومت های بین اعضا می باشیم که این مقاومتها، رضایت افراد را کم نموده و شکاف بین اعضا را افزایش میدهد. در مطالعه حاضر نتایج نشان داد که انسجام خانواده بر مسئولیت پذیری دانش آموزان تاثیر مثبت دارد و هر چه انسجام خانواده بیشتر باشد مسئولیت پذیری فرزندان خانواده بیشتر خواهد شد و برعکس. (جدول ۱۱) با توجه به یافته های پژوهش حاضر میانگین مسئولیت پذیری دانش آموزان را میتوان در حد معقول و قابل قبولی دانست. و از این رو با یافته های محققین دیگر همخوانی دارد. به عبارتی تسهیل روابط بین خانواده سلامت اجتماعی یعنی توانایی انجام موثر و کارآمد نقشهای اجتماعی و مسئولیت پذیری را در وی شکوفا و نهادینه میکند. جنانی در بررسی تعاملات درون خانواده و سلامت روانی دانش آموزان پایه سوم راهنمایی شهرستان بروجرد روابط نادرست والدین و فرزند، طرد شدن فرزند توسط والدین، عدم نوازش، انکار محبت، فقدان توجه به فعالیتها و پیشرفتهای فرزند را به عنوان منابع موثر بر عدم سلامت روانی فرزندان در نظر گرفت. نتایج تحقیق وی نشان داد که بین متغیرهای تعامل اجتماعی خانواده، میزان احساس دلبستگی و همبستگی خانواده، ابراز وجود و سلامت روانی رابطه معناداری وجود دارد. خیرالله پور نیز در پژوهش خود بین تضاد خانوادگی ($r=0/417$)، همبستگی خانواده ($r=0/761$) و حمایت خانواده ($r=0/767$) و سلامت روانی افراد رابطه معنادار وجود دارد. نتایج یافته های حاصل از پژوهش مریم معصومی زارع و همکاران که تحت عنوان بررسی اثربخشی رویکرد تلفیقی (فرزندپروری و رفتار درمانی) انجام شد حاکی از آن بود که بهبود ارتباط مادر و کودک به طور معناداری بر کاهش مشکلات رفتاری کودکان تاثیر دارد و به عبارتی تعاملات مثبت اعضاء خانواده که به نوعی تداعی انسجام، تجانس و یکپارچگی خانوادگی را رقم میزند با مطالعه ما همسو بوده و نتایج را تایید میکند چرا که یکی از ابعاد سلامت روان پذیرش مسئولیت و فقدان مشکلات لیست شده در طیف سلامت روان میباشد. از طرفی رفتار درمانی و فرزند محوری بارعایت اصول روانشناسی را از جمله بهترین رویکردهای کاهش مشکلات رفتاری کودکان دانسته اند. فرزند پروری مثبت روشی است که روی والدین اجرا میشود تا از طریق اصلاح رفتار والدین رفتار کودکانشان تغییر کند (کالیمون ۲۰۰۸: ۱۲) رابطه بین سبکهای فرزند پروری و رفتارهای والدینی با مشکلات رفتاری کودکان در پژوهشها بارها مورد تایید قرار گرفته و نقش آن در آسیب شناسی رفتارهای دوران کودکی به اثبات رسیده است (اسمارت ۲۰۰۱ به نقل از هالنتستین ۲۰۰۴: ۵۹۶) همچنین پژوهشی پیرامون کودکان دبستانی نشان داد کودکانی با اختلال رفتارهای بیمارگونه دارای مادرانی با پرخاشگری بالاتر، افسردگی بیشتر و حمایت اجتماعی کمتر بوده اند و از شیوه های فرزند پروری توأم با طرد و تنبیه استفاده میکردند (اوزن، جیوانی و وینسلو ۲۰۰۱ به نقل از کیمپل و هالند ۲۰۰۲: ۷۴) و سرانجام قاسمی و کاظمی با مطالعه ای با عنوان نقش خانواده در ایجاد سرمایه های اجتماعی بین دانش آموزان دوره متوسطه اصفهان دریافتند که الگوی دموکراتیک (آزادی معقول بعلاوه احترام متقابل و مشارکت در تصمیم گیری ها و ...) تاثیر قابل ملاحظه ای در ایجاد سرمایه اجتماعی خانواده داشت ($B=34$ درصد) به نظر میرسد استفاده از برنامه های آموزش مدیریت کودکان به والدین برای بهبود رابطه آنها با فرزندان و نحوه رفتار با همسران موثر باشد و به این طریق با حل تعارضات درون خانوادگی انسجام درونی خانواده افزایش یافته و نیازهای عاطفی، روانی کودکان به خوبی ارضاء گردیده و از سلامت روان و عزت نفس بالا برخوردار خواهند گردید.

فهرست منابع:

[۱] تاثیر روابط خانوادگی بر بهداشت روانی فرزندان در شهر اصفهان، حقیقتیان، منصور و همکاران، مجله تحقیقات

سلامت نظام سال ۷ شماره ۳ مهر و آبان ۹۰

[2] www.mui.ac.ir

[3] Akhondi MB. Studying Mashhadi Youth National and Religious Identity and social factors affecting it

[4] [MSc Thesis]. Mashhad: School of Literature and the Humanities, Ferdowsi University; 1998.

[5] Asghar Nejad F. Studying the effectiveness of mental health Training in Schools in Tehran [PhD Thesis]. Tehran: Instructor Training University; 1999.

Archive of SID

فهرست ضمایم:

پرسشنامه مسئولیت پذیری ۱ و ۲

پرسشنامه انسجام خانواده

ردیف	نشان دادن مسئولیت‌های فردی	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم
۱	تشخیص تأثیر اعمال خود بر روی خود، خانواده، جامعه					
۲	استفاده از روش‌های مناسب برای حل اختلافات					
۳	پایبندی به قانون و نظم					
۴	پایبندی به ارزش‌های مورد قبول جامعه					

مسئولیت‌هایی که روزانه در منزل دارید کدامند؟

۱- نظافت منزل	۲- خرید	۳- شستشوی وسایل
۴- نگهداری خواهر یا برادر کوچکتر	۵- شمارکت در تصمیم‌گیری‌های خانواده	۶- آماده نمودن وسایل سفر
۷- پذیرایی از مهمان	۸- پختن غذا	۹- کمک درسی به اعضای خانواده

بسمه تعالی

دوستان عزیز این پرسشنامه در جهت انجام یک پژوهش علمی طراحی شده است. با تشکر از این که وقت خود را در جهت پاسخ دهی به سوالات در اختیار ما قرار می‌دهید متشکریم. لطفا سوالات را با دقت مطالعه نموده و بهترین پاسخی که به نظررتان میرسد انتخاب نمایید. (کلیه پاسخ ها محرمانه باقی خواهد ماند) سپاس

ردیف سوال	عبارت	کاملا موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالقم	کاملا مخالفم
۱	مادرم رابطه سختگیرانه ای با من دارد					
۲	پدرم رابطه سختگیرانه ای با من دارد					
۳	در تصمیم گیری ها همیشه با مادرم مشورت می کنم					
۴	در تصمیم گیری ها همیشه با پدرم مشورت می کنم					
۵	من و مادرم احساسات همدیگر را کاملا درک می کنیم					
۶	من و پدرم احساسات همدیگر را کاملا درک می کنیم					
۷	دوست دارم کارها را بدون کمک والدینم انجام دهم					
۸	من و پدرم وقت زیادی را با همدیگر می گذرانیم					
۹	من و مادرم وقت زیادی را با همدیگر می گذرانیم					
۱۰	من با پدرم رابطه نزدیکی دارم					

					من با مادرم رابطه نزدیکی دارم	۱۱
					دوست دارم در کنار والدینم باشم	۱۲
					وقت کمی را با مادرم می گذرانم	۱۳
					وقت کمی را با پدرم می گذرانم	۱۴
					من و مادرم نمی توانیم احساسات یکدیگر را درک کنیم	۱۵
					من و پدرم نمی‌توانیم احساسات یکدیگر را درک کنیم	۱۶
					بامادرم خیلی صحبت می کنم	۱۷
					باپدرم خیلی صحبت می کنم	۱۸
					من و مادرم علاقه‌مندی های مشترکی داریم	۱۹
					من و پدرم علاقه‌مندی‌های مشترکی داریم	۲۰
					با مادرم احساس دوستی و صداقت می کنم	۲۱
					با پدرم احساس دوستی و صداقت می	۲۲

					کنم	
					همیشه خودم به تنهایی و بدون مشورت با والدینم تصمیم گیری میکنم	۲۳
					پدر و مادرم همدیگر را کاملا درک می کنند	۲۴
					دوست دارم جدا از والدینم زندگی کنم	۲۵
					پدر و مادر من زیاد به همدیگر نزدیک نیستند	۲۶
					من به مادرم خیلی وابسته هستم	۲۷
					من به پدرم خیلی وابسته هستم	۲۸

Archive of SID